

HO E TSA TLHAHISO YA MOLOMO

Ditlhaliso ka molomo di o fa monyetla wa ho tiisetša seo o se boletseng lengolong la hao le ho dumella komiti ho hlakisa dintlha tseo o di boletseng tlhahisong. Haeba komiti e nkile qeto ya ho mamela tlhahiso ya hao, Mongodi wa Komiti o tla iteanya le wena bakeng sa ho etsa ditlhophiso tsa ho mamela tlhahiso ya hao ka molomo.

Hape tlhahiso ka molomo e ka etswa Dipuisanong tsa Setjhaba tse tshwarwang ke Dikomiti.

- Ditlhaliso tsena di a rekotwa Dipuisanong tsa Setjhaba le ho ngolwa fatshe.
- Komiti kapa Dikomiti tseo di sheba bopaki le maikutlo a boletsweng Dipuisanong mme di buisane ka dikahare tsa tsona.
- Haeba maikutlo a tshetswa ke batho ba bangata mme a na le mabaka a utlwahalang, kgopolo kapa ngongoreho eo e na le monyetla o motle wa ho kenyelletswa mosebetsing wa Komiti e amehang.
- Komiti kapa Dikomiti di tla nka qeto mabapi le mabaka a taba.

DITATAISO BAKENG SA HO E TSA DITLHAHISO KA MOLOMO

Mokgwa wa ho etsa tlhahiso ka molomo e a fapana mahareng a dikomiti mme hape ho ya ka mofuta wa mosebetsi.

Latela tataiso e tshwanang le ya ditlhaliso tse ngolwang.

Ho itokisetša tlhahiso ya molomo – Jwalo ka ha dikopano tsa dikomiti di buletswa setjhaba le baphatlalatsi ba ditaba ka kakaretso, o ka lakatsa ho tla mamela e nngwe ya dikopano tsena pele o tliho etsa tlhahiso ka molomo ya hao. Ka letsatsi la tlhahiso ka molomo ya hao, fihla pele ho nako. Ke monahano o motle ho hlophisa tlhahiso ya hao hore o kgone ho hlakisa dintlha tse loketseng mme o siye nako e lekaneng bakeng sa dipotso.

Dithusathuto tse bohawang – Diphaposi tsa dikomiti tsa Palamenteng di na le thepa e thusang ho mamela le e bohawang mme tlhahiso ya molomo ya hao e ka ba le sekgahla se sehlo ha e tiisetšwa ka tshbediso ya dithusathuto tse mamelwang le tse bohawang.

Puo – O ka fana ka tlhahiso ya hao ka puo efe kapa efe ya semmuso ya Afrika Borwa. Tsebisa Komiti ka kgetho ya hao ya puo pele ho nako hore Palamente e etse ditlhophiso tse hlokehang bakeng sa ho toloka.

Dipotso – Ikemisetse dipotso ho tswa ho Ditho tsa Komiti. Ke monahano o motle ho nahana ka dipotso tse ka botswang mme o ikemisetse ho di araba.

Kabo ya nako – O ka buisana ka bolelele ba nako eo o e fuweng le Mongodi wa Komiti, pele ho nako. Komiti ke yona e etsang qeto ka bolelele ba nako e fanwang bakeng sa ditlhaliso tsa molomo.

E ba le seabo Palamenteng. Etsa hore maikutlo a hao a utlwahale.

Phamfolete ena e fumaneha ka dipuo tsohle tsa semmuso tsa Afrika Borwa.

PARLIAMENT
OF THE REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

Produced by the Public Education Office • Parliamentary Communication Services • INSPIRED BY PEOPLE
www.parliament.gov.za • P.O. Box 15, Cape Town, 8000 • Telephone: (021) 403 3341 • Facsimile: (021) 403 3303

PARLIAMENT
OF THE REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

Sesotho

Ditlhaliso tse Lebiswang Palamenteng
Ditlhaliso tse Lebiswang Palamenteng

DITLHAHISO TSE LEBISWANG PALAMENTENG

Molaotheo wa Afrika Borwa o fana ka monyetla setjhabeng wa ho ba le seabo ha ho etswa melao, ho bea leihlo le ditsamaisong tse ding tsa Palamente. Demokrasi ya Afrika Borwa ha e fane ka monyetla feela hore setjhaba se ikgethele baemedi, empa e dumella baahi ho hlalisa maikutlo ka dintho tse ba amang.

E nngwe ya ditsela tseo setjhaba se ka etsang hore maikutlo a sona a utlwahale ke ho etsa ditlhaliso ho Dikomiti tsa Seboka sa Naha, Dikomiti tsa Lekgotla la Naha la Diprovinsi kapa Dikomiti tse Kopaneng.

Hore ditlhaliso tse hlahang setjhabeng di phethahale, dikahare le sebopeho di hloka hore di lekolwe ka hloko.

Ho bohlokwa hore tlhaliso e balehe le ho utlwisiseha ha bobebe ke Ditho tsa dikomiti.

TLHAHISO KE ENG?

Tlhaliso ke ho hlalisoa ha maikutlo nthong kapa molawaneng o lekolwang ke komiti ya Palamente.

Ditlhaliso di ka hlalisoa ka puo ya boikgethelo.

Hangata ditlhaliso di a ngolwa. Di ka hatellwa ka ho hlalisoa ka molomo ho komiti, haeba motho kapa sehlopha se entseng tlhaliso se menngwe ho tla etsa tlhaliso ka molomo.

Ho etsa ditlhaliso ho fana ka monyetla bakeng sa setho sefe kapa sefe sa setjhaba ho hlalisa diphetoho kapa ho etsa tlhaliso ka mehato e ka kgonehang ya ho netefatsa hore melao e atlehiswang ke Palamente kapa ntho efe kapa efe e lekolwang ke Palamente, e ananela ditabatabelo tsa bona.

MOKGWA WA HO NGOLA TLHAHISO?

Leha ho sena mokgwa o behilweng bakeng sa tlhaliso e lebiswang ho komiti, e tshwanela ho nahaniswa hantle le ho baleha ha bobebe.

Ditlhaliso tse latelang di ka thusa ho fihlella sena:

Sehlooho – Sehlooho sa tlhaliso ya hao se tlameha ho ba le lebitso la komiti eo o e ngollang le sehlooho se felletseng sa Bili kapa taba.

E tswa ho mang? – Bolela ka ho hlaka hore tlhaliso e tswa ho mang. Bolela lebitso la hao kapa fana ka lebitso la mokgatlo oo o o emetseng.

Moo o Fumanehang teng – Kenya aterese le nomoro ya mohala ya motsheare. Haeba, ka mabaka a sephiri, o lakatsa hore aterese ya hao e se ke ya hlalisoa le tlhaliso ya hao setjhabeng, bolela jwalo lengolong le tsamaisanang le tlhaliso mme o se ke wa e kenyelletsa tlhalisong ya hao.

DITLHAHISO TSE LEBISWANG PALAMENTENG

Na o lakatsa ho hlahlella ka pela Komiti? – Bontsha ka ho hlaka haeba o batla monyetla wa ho buisana le komiti ka seko. Haeba o emetse mokgatlo mme o lakatsa hore ba bang ba hlahe le wena ka pela komiti, ekaba ka tshehetso kapa ho bua, kenyelletsa mabitsa a bona le mesebetsi ya bona.

Mokgatlo wa hao – Haeba o ngola lebitsong la mokgatlo, fana ka dintlha tse kgutshwanyane ka maikemisetso, palo ya balatedi le sebopeho sa mokgatlo. Etsa bonnete ba hore o na le matla/tokelo ya ho etsa jwalo mme o bolele maemo a hao mokgatlong.

Ke bafe ba bang ba o tshhehetsang? – O ka bolela hore o buisane le batho ba bakae ha o ne o ngola tlhaliso. Tlhaliso ya hao e ka ba le matla haeba e na le tshehetso e kgolo.

TATAISO YA DITLHAHISO TSE NGOLWANG

Ha o ngola tlhaliso e yang ho komiti, hangata o tla be o bolela maikutlo mabapi le Bili kapa taba eo ho buuwang ka yona haholo. Leha ho na le diphapang ka tsela eo tlhaliso e ngolwang ka teng bakeng sa Bili, ho na le dintlhatheo tse sebediswang.

Tshebediso ya puo – Sebedisa puo e hlomphehang. Tlhaliso e sebedisang puo e hlapaolang le e sa hlomphehang e ke ke ya lekolwa.

E lokelang – Tsepama dintlheng. Tlhaliso ya hao e tlameha ho lokela taba eo ho buuwang ka yona. Komiti e ka nka qeto ya hore e se ke ya sebetsana le tlhaliso e sa tsamaelaneng le taba eo ho buuwang ka yona.

E Hlakileng – Hlophisa dipolelo le ditema tsa hao ka tatelano e fanang ka moelelo. Leka ho fana ka tletlebo e hlakileng le e fanang ka moelelo. Tlhaliso e tlolelang tabeng e nngwe ho ya ho e nngwe mme e boele ho yona hape kapa e kopakopanyang ditaba tse sa tsamaelaneng mmoho e ka ba e ferekanyang mme e theole le sekgahla sa yona.

E be Kgutshwanyane – E be bobebe mme e tobe taba. O se ke wa ngola ho feta kamoo ho hlokehang ka teng. Tlhaliso e telele ho sa hloka haleng e ka fokodisa dintlha tsa bohlokwa tseo o lakatsang ho di hlalisa. Komiti e batla ho tseba seo o se nahanang le bopaki kapa ditletlebo tseo o nang le tsona ho tshhehetsa ntlha ya hao.

E Nepahale – E nepahale le ho fella. Bokella le ho etsa dipatlisiso ka tlhahisoleseding ka ho phethahala. Etsa bonnete ba hore dintlha tsa hao di nepahetse. Tlhaliso e nang le diphoso e tla fokodisa sekgahla sa yona.

Qetello – Akaretsa kapa etsa lenane la dintlhakgolo tsa dikgothaletso qetellong ya tlhaliso kapa kakaretsong ya dintlhakgolo qalong.

Ho romela tlhaliso ya hao – Tlhaliso ya hao e tlameha ho fihla komiting ka letsatsi la ho kwala la ditlhaliso kapa pele ho lona, mme e tshwanetse ho romelwa ho Mongodi wa Komiti ya amehang.